

સામાયિકમાં ચિત્તના ‘ગ્રાફ’

સામાયિકમાં ચિત્તના ‘ગ્રાફ’, છૂટા કર જો ‘પેરેગ્રાફ’;
જોનારા જાણત આત્માને, દેખાશે કે મનની ગાંઠ.

મનડું જાતે જોઈ શકે નહીં, નફ્ફો ને ખોટ બુદ્ધિગુણ;
અહંકાર છે જાતે અંધો, જ્ઞાતા-દષ્ટા આતમગુણ.

‘ભૂલ’ ઓગળતાં વર્ષો જાશે, દેખાતી નથી તે જ ગુનો;
બીજાને નુકસાન કરે તે, પરથમ કરવો સાફ ખૂણો.

પરધન ને પરસ્ત્રી એ બન્ને, જબરાં જોખમ, મોટી ખોટ;
ચાર ગતિ ભટકામણવાળાં, લક્ષ્મી-વિષયની અણહક્ક દોટ.

રૂપી સાધનમાં તૃપ્તિ માને, સૂક્ષ્મ કે સ્થૂળ મન-વિજ્ઞાન;
અરૂપી સાધ્યે તૃપ્તિ માણે, કેવળ સુખ આતમ-વિજ્ઞાન.

દુખકાયક કંઈ પણ લાગે તે, પર છે, ‘મ્હારું સ્વરૂપ નહોય’;
‘નહોય મારું’ જ્યાં જ્યાં બોલ્યો ત્યાં, સુખનાં સ્વપ્નાં ખોળીશ નહીં.

કષાય-આત્મા નિર્મૂળ થાશે, ત્યારે ચાખીશ અંતરસુખ;
છુટક હોય કે જથ્થાબંધ પણ, ‘કષાય’ છે ત્યાં સુખ ને દુઃખ.

સંયોગમાત્ર દુખદાયી છે, લંબા સંયોગ કાયાના;
એમાં આત્મા અસંયોગી, જો ત્રિ-શૈલ્યો માયાના.

અરીસામાં પ્રતિબિંબિત થાતા, પરમાણુના પડછાયા;
આત્મ અરીસો છે ખુદ અપનો, માયાવી છે પુદ્ગલ-કાયા.

ઉપકારી પર અપકારે તે, ગટ્ટર જ્યમ ભૂગર્ભે વહે;
દુરાગ્રહી ને હઠાગ્રહીઓ, દુર્ગુણોથી દિલ દહે.

માનવતાનાં ગુણ વિનાશક, આડઈની દીવાલ ચાણે;
સત્સમજણને અસ્વીકારે, મતાર્થ-મોહી જગત જાણે.

ક્રોધથી હીનવિવેકી થઈને, કર્તવ્ય મૂઢ મનુષ બને;
ઈર્ષ્યા આગે જલતો જીવડો, અરસ-પરસની શાંતિ હણે.

ખોટો ‘આગ્રહ’ ગઈ કાલનો, આજ અસત્ય સાબિત થાય;
જુદી પક્કડને જે છોડે ‘તે’, સાચા જિજ્ઞાસુ કે’વાય.

હિંસક ભાવો મહીં ભરિયાં છે, ત્યાં લક્ષ્મીયે ટકે નહીં;
આગ્રહક્કનું કંઈ પાણ પેઠું છે, ત્યાં ઐશ્વર્ય ઝળકે નહીં.

લોકે જેને સ્વીકાર્યા નથી, એવાં દુર્ગુણ મિટાવો;
દૈવી ગુણથી અલંકૃત થઈ, આતમ-દીવડા પ્રગટાવો.

પોતાપણું જ્યાં સુધી સાબૂત છે, માંહી ઊભો છે ‘સ્વચ્છંદ’ રોગ;
“જ્ઞાની” પાસે ‘ઔષધ’ સમજી, નિર્મૂળ કર, જો ‘બિલીફ’ ‘રોજી’.

સામાયિક એ ક્રિયા નથી સ્થૂળ, યોખ્ખો કરવાનો ત્રિ-યોગ;
અંતરભેદક જ્ઞાનક્રિયાથી, ભિન્ન પ્રયોગી અભેદ-અયોગ.

